

VÉGH ZSOLDOS PÉTER

Mai arab költők

„Olyan nyelven írok, amely kiközösített. Az arab költő kapcsolata saját nyelvével olyan, mint annak az anyának a kapcsolata fiával, aki a terhesség első jelei után megszabadul a magzattól. Ha elfogadjuk a bibliai Hágár és Iszmáíl történetét úgy, ahogy az a Koránban megismétlődik, tudomásul vesszük, hogy az anyaság, apaság, sőt maga a nyelv is száműzetésben született meg az arab költő számára. E történet alapján a számkivettség az ő otthona. Az arab költő esetében úgy is fogalmazhatunk, hogy kezdetben volt a száműzetés, s nem az Ige. Abban a harcban, amely az élet mindennapjainak pokla ellen folyik, egyetlen menedéke a számkivettség pokla.”

Adonisz (polgári nevén Alí Ahmad Saíd Aszbar), a 90 éves, maga is párizsi emigrációban élő legnagyobb arab alkotó ír így az arab költő mostoha balsorsáról. Tíz évvel az ígéretes, de szerencsétlenül alakuló arab tavasz után a hagyományosan erős és befolyásos országok, mint Egyiptom vagy Irak, hatalmas problémákkal küszködnek: Szíriában, Líbiában és Jemenben polgárháború dúl, és az olajban gazdag, tekintélyuralmú Öböl-menti országok képtelenek a reformokra.

Egy kairói újságíró szerint az arab világban élni manapság olyan, mint iszapban úszni. Ebből a közegeből távozott hazájából legális vagy épp drámai körülmények között három jelentős mai arab költő.

ÍMÁN MERSÁL

Szerelem

Azután, hogy az ablakból figyelve várják éveken át
S hogy néha a nyugtató pirulákkal együtt gyömöszölik a hátizsákba
A gyönyör váratlanul robban, ahol senki sem számít rá
A dolog költői indulattal jár
Mint a rozsdá lekapargatása a „szerelem” szóról
Mint az „elhagyás”, a „viszony”, a „megfáradás” szavak megtisztítása
A nyáltól, amivel az éneklések fröcsögték össze őket

Ha arab költő vagy, biztosan írtál róla már
Évek óta a szenvedély sivatagába vesztél
s most a mesebeli állatot keresed, mely a víz egyetlen forrását tartja kezében
és megölöd őt
Aztán sírsz, megbánva végzetes bűnöd, mit egy kevés kis vízért követted el
De aztán a családba visszatérve
költő maradsz
A gyönyörnek rossz híre van
A gyönyör kétségtelenül a legrosszabb téma, amiről írni lehet

Múzsát keresek minden elolvasott költeményben
A költő a falra függeszti, végtagjait szögekkel rögzíti sorban
Maga a kép lesz az inspiráció: indul az áldozat szemeiből
És – ha eléggé modernnek akarunk lenni – a combok között ér véget
Vagy legjobb esetben annak felismerésével, hogy íme, ő az áldozat.
Ezt a szerepet játszottam végtelen szabad időmben
S szerencsém volt, hogy sohasem találkoztam nagy költővel
Aztán a múzsáktól megcsömörlötten kiléptem a próbálkozásokból

Sifon híd
A te dolgod az csupán, hogy átérj fölötte a túlsó partra
Persze az nem az a biztonságos föld
S odaérve te már nem is az leszel, aki most vagy
Mindjárt belezuhansz a tengersós vízbe
S majd kezek nyúlnak utánad, menteni, barátok, kik úgy vélik, igencsak jártasak
Költők, kiknek célja a zuhanás láttatása, és pszichológus, hogy álmatlanságát
kitöltse

De Allah keze nincsen közöttük, ne szomorkodj
A szépségipar plakátjairól váratlanul ujjak törnek elő
És pikkelyes bőrt húznak rád
Eztán már nem félsz a következő zuhanástól

A gyönyör úgy teljesül, hogy őseredetivé tesz bennünket és önmagunkká
Őseredetiként önmagunkká, és önmagunkként őseredetivé...
És már semmi sem elegendő
Mint mikor azt mondja valaki, „kimeríthetetlen kincs a kielégülés”
S ezt az érzést a zéró szinten tartja
Ahogy a sivatag felé lépked
És egy dallamot fütyörészik „Én vagyok te, és te vagy én!”

Tüske László fordítása